

Hogyan virágzik az áfacsalás?

Rák Tamás | 2013. 06. 19. 6:30 |

| [Iratkozzon fel hírlevelünkre!](#)

Cimkék: [áfa](#), [áfacsalás](#), [fordított áfafizetés](#), [adóellenőrzés](#), [áfa bevétel](#)

Ez a cikk több mint egy éve került publikálásra. A cikkben szereplő információk a megjelenéskor pontosak voltak, de mára elavultak lehetnek.

Az áfa nem hozzáadottérték-adóként működik, azt szinte kizárólag a végső fogyasztó fizeti, mert az értékesítési láncolat tagjai többféle módon eltitkolják forgalmukat, így az általuk fizetendő áfa jó részét elcsalják. A fordított adózás bevezetése nem jelent érdemi segítséget, mert a NAV ellenőrzési kapacitásainak lekötése sokszor biztatást jelent a „hagyományos” szektorok áfacsalói számára. A csalás módszerei is egyre kifinomultabbak: már nem a visszaigénylés, hanem az áfa-minimalizálás a divat, sok cég pedig Budapestre költözik és eltűnik a tömegben. Az áfacsalások által okozott kár ezermilliárdos is lehet évente.

Hozzáadott érték helyett a végfogyasztót sújtja az áfa

Az általános forgalmi adó - uniós nyelvezetben Hozzáadott Érték Adó (HÉA) - jellegéből adódóan hozzáadott érték típusú adó, mert a termeléstől a végső fogyasztásig zajló fogyasztási láncban minden egyes láncszemnek (pl. termelő, feldolgozó, kereskedő) az utolsó láncszemet kivéve csak az általa hozzáadott érték után kell az adót megfizetni. Így a termék, szolgáltatás végső ára tartalmazza a benne lévő összes hozzáadott értéket, mely után a végső fogyasztó megfizeti az általános forgalmi adót, amelynek teljes összege – elméletileg - az államot illeti. A közbenső láncszemek, termelők, kereskedők a rájuk áterhelt általános forgalmi adót levonhatják, s ezzel csak az általuk termelt hozzáadott érték után kell adózniuk.

Ugyanakkor látható, hogy az általános forgalmi adó ténylegesen és valójában a végső – belföldi - fogyasztást adóztatja, amelyben az igénybe vett szolgáltatások és termékek után a végső felhasználó - döntően a lakosság és az idegenforgalom - megfizeti a törvényben rögzített mértékű közterhet. Az adómentes tevékenységet végző gazdálkodók, szervezetek a hozzáadott adó rendszerében szintén végső fogyasztónak minősülnek, ugyanis a tevékenységükhöz szükséges beszerzések általános forgalmi adóját nem vonhatják le, azok beépülnek a termékeik, szolgáltatásaik ellenértékébe.

Az értékesítési láncolatban viszont minden egyes láncszemmel megnövekedik a lehetőség a végső fogyasztó által ténylegesen megfizetett adó elcsalására, kiszóródására. A rendszerből eredő logikus következmény lett a fiktív számlagyártás rendszere az egy-két éves cégekkel és eltűnő tulajdonosokkal, cégképviselőkkel egyetemben; mindez a magyar gazdaság rákfenéje.

A végső fogyasztási adó másik költségvetéstől elvonó módszere a bevétel eltitkolása, a nyugta és számlaadási kötelezettség elmulasztásának rendszere, mellyel minden végső fogyasztó naponta rendszeresen találkozik, szinte mindegyik fogyasztási területen. Mindennapos dolog a zsúfolt strandokon, szórakozóhelyeken való fogyasztás esetén a nyugtaelmaradás, a kiskereskedőknél (különösen a külföldi, sokszor azonosíthatatlan és később elérhetetlen tulajdonosú kereskedésekben), a kisiparosnál, stb.

tekintettel arra, hogy a legtöbb végső fogyasztót (lakosságot) nem érdekli, hogy kap-e nyugtát, illetve legtöbb esetben nem kér számlát, mivel a fogyasztásához költség-elszámolási szándék nem kapcsolódik.

Gyakorlattá lett az is, hogy az a magánszemély, aki nem kér számlát, kedvezményt kap, így a végső fogyasztó is érdekeltté válik a bevétel- és az áfa-eltitkolás rendszerében.

Nem megoldás a fordított áfázás

Napjaink híradásaiban rendszeresen visszatérő hír a különböző ÁFA csalások feltárása, bemutatása, s mivel egyes területeken igen elszaporodott jelenséggé vált a számlagyártásokra, illetve közösségi kereskedelemre épülő ÁFA csalás, az elmúlt időszakban ezeken a területeken (építőipar, mezőgazdaság) bevezették a fordított adózás rendszerét, mely gazdasági „ÁFA” alanyok esetén nem a számlakibocsátó (értékesítő, szolgáltatásnyújtó), hanem a vevő kötelezettségévé tette a fizetendő ÁFA felszámítását.

A fordított adózás rendszerében azonban a vevők jogosultak is a felszámított ÁFA levonására, így ebben a rendszerben tényleges ÁFA fizetés nem történik, csak az adóbevallásokban tüntetnek fel egy kvázi megfizetendő és levonható adóértéket. Az érintett területeken a fordított adózás bevezetésével visszaesett az ÁFA csalások száma, mértéke, de mert a számlakibocsátó gazdálkodóknak ÁFA fizetési kötelezettségük nem keletkezik, rendkívüli mértékben megnőtt az ÁFA visszaigénylések száma és gyakorisága, mivel a beszerzéseik utáni adót visszakérik. Ezek a többnyire jogos visszaigénylések könyvelői tapasztalatom szerint az adóhatósági ellenőrzések kapacitását szinte teljes egészében lekötik, s elvonják az adóhatóság energiáját a valódi csalások feltárásától és felkutatásától.

Az ÁFA csalási területek fordított adózással való leszűkítésével a csalások száma - megítélésem szerint - nem csökkent és nem mérséklődik, s mivel az adóhatóság kapacitását lekötik a jogos visszaigénylések ellenőrzései, még inkább vérszemet kaptak az ezen a területen szabálytalankodók. A hamis számlázások rendszerével nemcsak a megfizetett adó elcsalása, hanem a vállalkozásból való adómentes jövedelem kivét lehetősége is megnyílik, mely meghatározó forrása a munkavállalók „zsebből történő” jövedelem kiegészítésének is.

A profi csalók már nem igényelnek vissza és Budapestre települnek

Az adóhatósági ellenőrzésekkel kapcsolatos adóellenőri és könyvelői tapasztalatom, hogy a hatóság szinte csak az ÁFA visszaigénylésekre fókuszál, s ezt felismerve az ÁFA csalók nem visszaigényléseket adnak be, hanem kismértékű fizetendő adókat, ahol sok fizetendő adókötelezettség keletkezne, ott a bevallásban fiktív számlák alapján, vagy számlák nélkül a fizetendőtől valamivel kevesebb levonható adót is feltüntetnek, s a bevallott kis összeget meg is fizetik. Így elkerülik az adóhatóság érdeklődését, illetve ha esetleg pár év múlva sorra kerülnek, addigra a tulajdonos- és székhelyváltások nyomán már bottal üthetik nyomukat a hatóságok.

Ugyanakkor a hozzáadott értékadó rendszerből eredően nem csak a fiktív számázás rendszerével, hanem kis összegű, valós számlákkal, de igazából személyi szükségletek kielégítését célzó beszerzésekkel is általánosan csökkentik a fizetendő adó mértékét a vállalkozások, ezeknek legjellemzőbb esete, amikor tehergépjárművel rendelkező társaságokban a személygépkocsikba való gázolajbeszerzés Áfáját is levonásba helyezik. A viszonylag kis összegek, illetve a bonyolult bizonyítási eljárások miatt ennek ellenőrzése nem éri el az adóhatóság ingerküszöbét, azonban a „sok kicsi sokra megy” elv érvényesülése okán összességében jelentős adótól esik el így is a költségvetés.

A hatósági vizsgálatokkal szembeni védekezésként tendencia lett az elmúlt években a problémásabb, adóhatósági megállapításokkal sújtott és/vagy nagy összegű (ÁFA) adótömeget mozgató vállalkozásoknak budapesti székhelyre való áttelepülése, mivel a fővárosi adóhatóságnál kisebb az esélye egy adóhatósági

ellenőrzésnek. Ennek oka, hogy a fővárosba való tömeges székhelyáthelyezéssel, az ott koncentrálódó nagyobb vállalatokkal, a vállalkozások nagyobb számával az adóhatóságnak arányában jóval kevesebb kapacitása van az illetékességi területén lévő ellenőrzésre, mint a vidéki adóhatóságoknak.

Mára az általános forgalmi adó hozzáadott értékadóként való szabályozása túlbonyolított, túldimenzionált szabályozássá vált, mely nem csak az adózóknak, hanem az ellenőrző hatóságoknak és bíróságoknak is sokszor értelmezési problémákat okoz, rengeteg vitát, pert eredményezve, az ellenőrzési kapacitásokat indokolatlan mértékben lekötve.

A közösségi kereskedelemben, a közösségi ÁFA adóalanyok között is a fordított adózás rendszere működik, mely intézmény lényegében alátámasztja az általános forgalmi adónak végső fogyasztási adóként való működését.

Számoljunk!

Az általános forgalmi adónak a fentiekben tömören leírt visszasságai miatt a végső fogyasztók által ténylegesen megfizetett adóból a költségvetésből kieső, kiszóródó összege megítélésem szerint több ezer (!!!) milliárd forint, mely figyelemmel az állami költségvetés éves bevételi főösszegeire (2011.év: 13.223 Mrd Ft, 2012.év: 15.314 Mrd Ft) a mindenkori költségvetés legnagyobb problémáját, s a gazdasági fejlődés akadályát jelentik.

Tudom, hatalmas számokról írok, s álláspontom különösen kirívó annak tükrében, hogy az ÁFA csalások mértékét igazából még sosem merték megbecsülni, de ha a végső fogyasztási adó minőségében végiggondoljuk, hogy mennyi bevételnek kellene a hazai lakossági és idegenforgalmi fogyasztásból befolynia, akkor több adatsor is igencsak elgondolkodtató.

Vizsgáljunk meg például két, a végső fogyasztásban számottevő és viszonylag pontosan számszerűsíthető tételt:

- A lakossági villamos energia fogyasztás a MAVIR adatai szerint 2011.évben 10.879 GWh volt, 44 Ft/kWh bruttó átlagárral számolva ennek összértéke 479 Mrd Ft, melyből az ÁFA tartalom - a 2011.évi 25%-os ÁFA kulcs alapján - 20%, azaz 96 Mrd Ft, a lakosság ezt nagy valószínűséggel megfizette az áramszolgáltatóknak.
- A belföldi benzinfogyasztás a Magyar Ásványolaj Szövetség honlapján fellelhető adatai szerint 2011.évben 1,293 Mrd liter, mely 380 Ft/l átlagáron bruttó 491 Mrd Ft forgalmi értéket képez, melynek a 20%-os ÁFA tartalma 98 Mrd Ft. A benzin általános forgalmi adója az esetek döntő részében nem vonható le, így a forgalom utáni általános forgalmi adónak a költségvetésbe be kell(ene) folynia a hozzáadott értékadó rendszerben is.

Csak a fenti két tétel alapján közel 200 Mrd Ft ÁFA bevétel illeti meg a költségvetést, és akkor még nem beszéltünk a belföldi végső fogyasztás meghatározó többi eleméről: élelmiszerek, gyógyszerek, ruházatkódás, földgáz, gázolaj, műszaki eszközök, személygépjárművek, idegenforgalom, telekommunikáció, szórakoztatóipar, stb., stb.. Látható, hogy ennek a két tételnek a súlya, aránya eléri a 10%-át a ténylegesen befolyt 2.220 Mrd ÁFA összegnek. A 10 százalék vélhetően a ténylegesnél jóval nagyobb arányt mutat, jelezve, hogy a költségvetésbe befolyt áfabevétel igen-igen kevés.